

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *
לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעורר שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

עבודה זרה דף ה'

עִימוֹת

גליונות שבוע זה נתרמו על ידי ידידי היקר החפץ בעילום שמו הי"ו - לעילוי נשמת ראובן בן זכריה ורחל ע"ה

שהקבלה תהא קבלה! ונרעשו בני הישיבה להבין שאע"פ שבאמת התשובה היא ע"י דברים פשוטים, אך באמת צריך לעבוד קשה כדי להגיע לאותם 'דברים פשוטים'...

כך היה מספר רבינו דוד זי"ע פעמים רבות והיה קורא בהתרגשות "חרטה אבער חרטה" והיה מתעורר מזה כמה צריך להתחזק בעניין התשובה שהקבלה תהא קבלה והחרטה תהא חרטה וכו' וכו'.

והנה בשנה האחרונה לחייו של רבינו הגר"ד זצ"ל זכיתי להסתופף בביתו עם קבוצת תלמידים, והוא חזר וסיפר לנו

"...הלא מהי תשובה? חרטה על העבר, וקבלה על העתיד... זהו דבר קל עד למאד!". מרנא החפץ חיים זצ"ל.

את המעשה עם החפץ חיים, אך לא המשיך להוסיף את דבריו הנוקבים של רבי נפתלי טרופ, אלא אמר 'למה החפץ חיים אמר כך - כי הוא היה אז קודם פטירתו, וראה איך שהשנים חולפות, הבחורים מתבגרים, והדורות משתנים, וכבר צריך לדבר בשפה רכה יותר, דיבורים נעימים יותר, ולכן הראה להם שבאמת אין הדבר קשה כל כך, בסך הכל חרטה על העבר וקבלה על העתיד'...

קבוצת התלמידים שהסתופפה סביב רבי דוד נרעשה מאד, מעולם לא הציג רבי דוד את הסיפור כך, תמיד היה מוסיף את דברי רבי נפתלי ומרעיש על גודל התביעה וכו'. והנה, לפתע הוא 'משנה את הסגנון' ו'מסכים' עם החפץ חיים, שאכן התשובה אינה כל כך קשה...

לדאבונו, באותה שנה הבנו את כוונתו - רבי דוד נטל כל חמודות שבעולם והלך לו, והתברר לנו שבדיוק כפי שהסביר לנו על החפץ חיים שקודם פטירתו רצה לדבר דיבורים יותר נעימים עבור הדורות הבאים, כך גם הוא עצמו קודם פטירתו דיבר אתנו את אותם דיבורי חיזוק ועידוד, "לא נפלאות היא

עם הרב אברהם משה הלוי רוט
להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

חיזוק | קרוב אליך הדבר מאד!

בגמרא שלנו מבואר שאילו לא היו בני ישראל חוטאים בעגל ושבים בתשובה ולא היה דוד המלך חוטא ושב בתשובה - לא היו החוטאים שבישראל מאמינים בכוח התשובה. למרות שהתשובה מפורשת בתורה, מכל מקום היה נראה רחוק מההשגה.

הרמב"ן מפרש שפרשת "לא בשמיים היא" מתייחסת למצות התשובה הנזכרת למעלה 'ושבת עד ה' אלקיך', על זה ממשיכה התורה שלא נייאש עצמנו כאילו התשובה רחוקה מהשגתנו:

כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֶנִּי מִצְוֶיךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלְאוֹת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רְחֹקָה הוּא: לֹא בַשָּׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיְמָה וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמְעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: וְלֹא מֵעֵבֶר לָנוּ הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמְעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: כִּי קְרֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ:

הרי לנו כמה הקב"ה מבקש לשכנע אותנו באריכות מילים וב"דוגמאות מהחיים" (חטא העגל ודוד המלך) כדי שנדע כמה גדול הוא כוחה של התשובה ועד כמה היא לא רחוקה מאיתנו בכלל.

סיפור | התשובה - קלה מאד!

פעמים רבות היה מרנא רבי דוד פוברסקי זי"ע מספר את המעשה על החפץ חיים שלעת זקנותו עלה כמה ימים לפני ראש השנה לדבר לפני בני הישיבה בראדן על התשובה, וכה היו דבריו "הלא מהי תשובה? חרטה על העבר, וקבלה על העתיד, וא"כ, הרי אפשר להתחרט על העבר, ולקבל על העתיד, והכל יבוא על מקומו בשלום, ומה כל החרדה? זהו דבר קל עד למאד..." כך אמר החפץ חיים, ובני הישיבה שהיו אמונים על ההתעוררות המוסרית הגדולה לגודל התביעה על התשובה, השתוממו על הדיבורים הללו, ופנו אל רבי נפתלי טרופ זצ"ל שיבאר להם כוונת החפץ חיים, עלה רבי נפתלי ואמר: נכון אמנם שבשביל תשובה די להגיע לידי חרטה, אבל - שהחרטה תהא "חרטה!" שהקבלה תהא "קבלה!" וכך חזר כמה פעמים בהתרגשות גדולה: שהחרטה תהא חרטה!

ממך... כי קרוב אליך הדבר מאד..."

כמה גדול יהיה כח מליצתה לעד על האיש הזה למעלה לצרור בצרור החיים את נשמתו ולהצילו מיום הדין הגדול והנורא שעתיד להיות.

מושג | "אימוץ" מצוה אחת

"כל העושה מצוה אחת בעולם הזה מקדמתו והולכת לפניו בעולם הבא". מבואר כאן שלכל יהודי צריך שתהא איזו "מצוה אחת" שהוא דבוק בה ומקושר אליה, מהדר ומסלסל בה, והיא הולכת לפניו בעולם הבא.

וכנודע דברי הרמב"ם בסוף מסכת מכות להרמב"ם "רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות וכו'", כי כשיקיים אדם מצוה מתרי"ג מצוות כראוי וכהוגן כו' הנה זכה בה לחיי עוה"ב, וע"ז אמר רבי חנניא **כי המצוות בהיותם הרבה אי אפשר שלא יעשה אדם בחייו אחת מהן על מתכונתה ושלימותה ובעשותו אותה המצוה תחיה נפשו באותו מעשה**, עיי"ש.

וראו בספר הנפלא "דף על הדף" שהביא כאן מקורות רבים מהקדמונים לעניין זה של "אימוץ" מצוה אחת.

תורה | "אימוץ" מסכת אחת

החפץ חיים ב"תורת הבית" פרק ו הביא על עניין "אימוץ" מסכתא אחת או סדר משניות אחד שיהיה שגורים בפיו וישננם בכל עת מצוא, והם יעמדו לו בעולם הבא לשמרו מכל פגע.

והביא על זה את המעשה הנורא במסכת חגיגה, שהובא במנורת המאור: מעשה בחסיד אחד שהיה מתייחד במקום אחד והיה למד בו במס' חגיגה והיה מהפך בה ומהדרה כמה פעמים עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו ולא היה יודע מסכת אחרת מן התלמוד והיה שונה בה כל ימיו.

כיון שנפטר מן העולם היה בביתו לבדו ולא היה שום אדם יודע פטירתו. באה דמות אשה אחת ועמדה עליו והרימה קולה בבכי ומספד נתרבה אנחתה וצעקתה עד אשר נתקבצו ההמון ותאמר להם ספדו להחסיד הזה וקברוהו וכבדו את ארונו ותזכו לחיי העוה"ב שזה כבדני כל ימיו ולא הייתי עזובה ולא שכוחה, מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה ועשו עליו מספד גדול ועצום והאנשים התעסקו בתכריכו וכל צרכי קבורתו וקברו אותו בכבוד גדול, ואותה אשה בוכה וצועקת.

אמרו לה מה שמך אמרה להם חגיגה שמי, כיון שנקבר אותו חסיד נעלמה אותה אשה מן העין, מיד ידעו שמסכת חגיגה היתה שנראית בצורת אשה ובאתה בשעת פטירתו לספוד לו ולבכותו ולקברו בכבוד על שהיה שונה אותה תמיד ושוקד ללמוד בה עכ"ל. מסיים החפץ חיים: ומזה יבין האיש הנלבב

מושג | "עולם הבא מסכתא"

והנה זקני הגה"ק רבי חיים יצחק מאליק הי"ד כתב ספר "ובחרת בחיים" אודות מצוות תלמוד תורה, בו עודד והמריץ ללמוד משניות בעל פה, שיהיה תמיד יכול לעסוק בהם בתוך הטירדות והבלבולים, וכן זירז מאד שיהיה לכל אדם 'עולם הבא-מסכתא' היינו מסכת שהיא 'שלו' ויודע אותה על פה, ויכול להגות בה "אף בלכתו בדרך אם המקום נקי, **ובעת שנוסע במסילת הברזל** ובמקום ובזמן שמפנה לבו לבטלה ומביט בחלון לראות חדשות או שמדבר דברים בטלים, באותו מקום ובאותו זמן יכול לדבק עצמו בחי החיים ויכול לומר בעל פה מסכת אחת גמרא או כמה מסכתות משניות ויקיים מצוות עשה של ובלכתך בדרך, או בעת בואו לבית המדרש וצריך להמתין על מנין בין כך ובין כך יכול לומר כמה פרקים משניות או כמה דפים גמרא..."

"בצוק העיתים הללו שאנו דחופים ומבוהלים, מקול עלה נידף, והעצבות והמרה שחורה מתגברים עלינו מאד מרוב הצרות והתלאות העוברים עלינו, וצריכים אנו לרחמי שמים שנוכל לחזק עצמינו... כשיש לו לאדם **צער ויסורים** ח"ו ונפשו עגומה עליו או שיש לו **נפילה** בעבודת הבורא ב"ה **יברח תיכף למסכת המיוחדת אליו או משניות כנ"ל וינעם לנפשו מאד**, ממש כמו הרעב שלא אכל כמה ימים והשיבו נפשו באיזה מרקחת טוב..."

מעשה | נפש עמל – עמלה לו

והנה זקני הגה"ק הנ"ל נשלח למחנה בוכנוולד וגם שם המשיך להרביץ תורה ואמונה, ולחזק את אחינו בני ישראל לקבל גזירת המקום באהבה ולקדש שמו ברצון ובכוונה טהורה.

כוח זה של לימוד תורה מתוך צער ויסורים, לא נולד אצלו ברגע אחד כמובן. קדמו לזה שנים רבות של עמל התורה מתוך הדחק, וכמו שתיאר בהקדמתו למכלכל חיים:

"גם עלי השפל והנבזה עברו על ראשי הרבה צער ונסיונות וטלטולים וחולשת כח ונטרדתי הרבה טרדות ודאגות, וידוע מספרים הקדושים כי הדאגה משכח הלימוד, לכן התחלתי לרשום בכתב... השי"ת יודע כמה צער ויסורים עברו עלי בזמן כתיבת הספר..." וראה גם בהסכמות הרבנים לספרו הנ"ל, כמה האריכו לתאר את דוחקו הגדול, והביאו ע"ז דברי

למדנות | מדוע הצטוו תחילה על מצוות עונה

הגמרא מבארת שהמצוה הראשונה לאחר הר סיני "לך אמור להם שובו לכם לאהליכם" אינה בשביל פריה ורביה אלא בשביל "שמחת עונה".

וצריך להבין מדוע זו המצוה הראשונה שהצטוו בה מיד לאחר מעמד הר סיני?

ויש לומר על דרך ההלכה: דזה באמת היה החיוב מוטל עליהם מיד, שהרי זה היה בשבת שהוא זמן עונה, וגם לא קיימו עונתם שלושה ימים וא"כ אפילו אם היו נחשבים כפועלים ולא כטיילים היו מחויבים לפקוד את נשותיהם. ואם כן בכל רגע שמתעכבים מזה – עושקים ומבטלים את שיעבודם, אחרי שהגיע כבר זמן חיובא, ולכן זהו הדבר הראשון שהיה עליהם לעשות.

פנימיות | מצוות עונה באשה שאינה בת בנים

רבינו בן איש חי ב"בן יהוידע" כאן כותב שמכאן מוכח שמצוות עונה שייכת גם במי שכבר אינה בת בנים או מעוברת וכדומה, וכתב שהטעם לזה משום שבכל פעם מביא נשמות קדושות לעולם כמוש"כ האר"י הקדוש.

וצריך להבין הרי בגמרא כתוב שזהו משום "שמחת עונה" ואיך שייך זה לעניין ה"שמחה". וכנראה כוונתו שבשביל להביא אותם נשמות אין זה אפשרי אלא כשהוא מתוך שמחת עונה ושלוש בית.

מוסר | לא להיות "מלאך" על חשבון הזולת!..

רש"י כתב שהטעם לומר שלא ילדו אז בנים (אינו משום שלא מתו וממילא לא צריך דורות חדשים אלא) הוא משום שכיון שנעשו כמלאכים "אני אמרתי אלהים אתם" והרי מלאכים אינם מולידים בנים.

אם כן, העיר רבינו הגדול בדברות משה כאן (בשם העשל נ"י, מיהו?) שכלפי הולדת ילדים נחשבו כמלאכים ואילו כלפי שמחת עונה נחשבו כבני אדם... אנו היינו חושבים להיפך: שללדת ילדים זהו "מעשה מצוה" שייך גם במלאכים ואילו להתעסק בעונה אינו שייך למלאכים רוחניים. ועמד בצ"ע.

לכאורה מה שכתוב כאן הוא שאי אפשר להיות "מלאך" על חשבון אשתו!... אלא אם כן הוא רוצה להיות "מלאך חבלה"...

הגמרא בסוטה על תלמיד חכם העוסק בתורה מתוך הדחק שזוכה לראות אפילו מה שמאחורי הפרגוד.

כוח עצום זה שרכש סבא להגות בתורה מתוך דחק, עמד לו בשעה הנוראה, כאשר אפילו האיש הרך בך והענוג מאד, האשה הרכה והענוגה אשר לא ניסתה כף רגלה הצג על הארץ מהתענג ומרוך, איבדו צורת צלם אנוש, רח"ל, באותה שעת ערבוב זכה סבא הי"ד להמשיך להתעסק בתורתו, באהבתה שגה תמיד, אפילו בשעה של 'נפשי בכפי תמיד'.

זכה סבא לעסוק בתורה בשעת מיתתו ממש, ולמות מתוך דברי תורה. לפי עדות נאמנה הוא נפטר במחנה העיניים תוך כדי עבודת כפי ושיון גמרא בעל פה באוזני היהודים שעבדו בפרך סביבו. בזמן ששפתותיו רחשו דברי תורה ויראת ה', גברה חולשת גופו הטהור, ונסתלקה נשמתו הטהורה לגנזי מרומים.

הנה כי כן, עבודתו העצומה בשנות חייו להתעמל להתחנך ולהתלמד ללמוד בישוב הדעת ובעל פה מתוך בלבולים ויסורים, היא עמדה לו בשעה קשה ואיומה זו להמשיך להידבק בחי העולמים בתוך גיא ההריגה. אותה "עולם הבא מסכתא" שעודד ללמוד על פה בשביל "נסיעה במסילות הברזל", עמדה לו בהיותו באותה "מסילת הברזל" הנוראה, בקרונות רכבות המשא לאושוויץ, להמשיך ולהגות בתורה בכל עת עד צאת נפשו.

הערצה | המשפחות הגדולות שהקימו ניצולי השואה

"אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף" ביאת המשיח תלויה בירידת כל נשמות ישראל לעולם. ההורים והזקנים שלנו מסרו נפש לגדל משפחות ענקיות. היו מהם ניצולי שואה, פליטי מדינות ערב, שרידי חרב שהתנשאו על הקשיים והכאבים והקימו משפחות גדולות. הם לא הסתפקו בשני ילדים וגם לא בששה... הם המשיכו ללדת עוד ועוד – מתוך תשוקה אדירה "לנקום בהיטלר" שרצה למוטט את כרם בית ישראל.

סבא וסבתא שלי, רבי דוד ומרת פראדל סומפולניסקי, היו נוהגים במשך הרבה שנים לנסוע לכותל המערבי לקראת כל ברית של אחד מצאצאיהם הרבים. להתפלל על התינוק, ובעיקר – להודות לה' על עוד נשמה טהורה שהתווספה לעם ישראל.

היום אנחנו בדור של פינוקים וריגושים, מפחדים להתאמץ מדי, רגשית ופיזית. אבל הם – הסתערו על האתגר הזה בכוחות על אנושיים, להביא את כל ה"נשמות שבגוף" אל עמינו המוכה, על מנת להקימו מעפר ולשכללו לקראת ביאת משיח בן דוד, כמבואר בגמרא שלנו.

אבינו שהעדיף לקחת אשה ליצחק ממשפחתו בעלי מידות תרומיות אף שהיו עובדי אלילים מאשר לקחת את תלמידיו מבני כנען].

מידות | "כופר בטובה" ולא "משיב רעה", מדוע?

בגמרא שלנו מבואר שנקראו בני ישראל כפויי טובה משום שלא רצו לקבל את היראת שמיים מהקב"ה כדי שלא יהיו מחוייבים להחזיק לו טובה.

ולכאורה, אדרבה! מכאן מוכח **גודל זהירותם במידת הכרת הטוב** עד שידעו שאילו יקבלו יראת שמיים מהקב"ה יהיו מחוייבים להחזיק לו טובה. מה אתם אומרים?

בשביל לבאר זה, אקדים לכם מה שהיה אומר **זקני רבי שמחה שלמה לוי זצ"ל**: מדוע המשיב רעה תחת טובה נקרא "כופר בטובתו של חברו", הרי יתכן שהוא מכיר בטובתו של חברו אלא שאינו משיב לו טובה תחת טובה מחמת מידותיו הרעות! וכן להיפך, מדוע המשיב טובה תחת טובה נקרא "מכיר טובה", וכי די במה שמכיר הוא בכך, היה צריך לכוונתו "משיב טובה"!

אלא, אמר זקני זצ"ל, באמת אדם שנברא בצלם אלקים **אינו מסוגל** להשיב רעה תחת טובה, ואין מצפוננו מרשה לו להתכחש למיטיבו, לכן, מסיתו יצרו **להתכחש לגמרי** לטובתו של חברו, ומנסה להקטין ככל יכולתו את חובו לזולתו... וזהו שפל המדרגה שלא זו בלבד שאינו משיב לו טובה, הוא אף מזלזל בטובתו ומתכחש לה, ופעמים אינו מסתפק בכך עד שמחליט בדעתו שחבירו נתכוין לרעתו, ואדרבה מגיע לו רעה תחת רעה!..

זהו בדיוק מה שהראו בני ישראל שכל כך אינם מסוגלים להשיב טובה עד שהם מעדיפים להימנע מקבלת הטובה כלל. ממש כמי שכופר בטובתו של חברו על מנת שלא להיות משועבד להשיב לו טובה.

זקניך ויאמרו לך | הכרת הטוב במשנתו של רבי אריה לוי

היה אומר זקני רבי אריה לוי זצ"ל אם עשית טובה למישהו – **תן לו בכף ידו כמה אבני חצץ**, כדי שיתפק בזה ולא יחפש סלעים גדולים לזרוק עליך...

במכתבו לידידו כתב בנו רש"ש זצ"ל: 'בעברי על שורת דבריך נצבו לנגד עיני דברי אבי זצ"ל אם עשית חסד אל תצפה לגמול, **די לך שלא יסקלך**, אלא עשה הכל לשם שמים, ותכיר טובה לכל מי שעשה עבורך כקטן כגדול ודבר קטן

לכן היה ברור לחז"ל שלא יתכן שהעפילו לדרגת "מלאכים" כאשר השני סובל מכך. ומי לנו גדול ממה רבינו שכאשר סברו אהרן ומרים שפרש מאשתו מדעתו, ביקרו אותו על זה, עד שכעס עליהם הקב"ה שהיה להם לדעת שהקב"ה ציווה אותו כן כי נבואתו אחרת משאר נביאים וכו'.

בספרו "תפוחי זהב" כותב המשגיח הגר"י גולדווסר שליט"א בסגנון אחר: **ללדת ילדים – סותר למציאות של מלאך, אבל לשמח את השני – מתאים מאד למלאכים!...**

מעשה | "בן אדם הוא לא..."

מספרים שפעם סיפרו לרבי חיים מבריסק על אחד שהוא "מלאך", פרוש מאשתו, אין משאו וממתנו עם הבריות, וכולו רק תפילות ולימוד... אמר רבי חיים: האם הוא מלאך – אינני יודע, אבל אני בטוח שהוא איננו בן אדם... אולי מלאך חבלה...

קושיה | איך נאמר איסור עמוני ומואבי בהר סיני

הגמרא שואלת אם הסתלק מהם מלאך המוות, איך נכתבו פרשת יבמות ופרשת ירושה. מבארים האחרונים שאף שפרשיות אלו נכתבו לאחר חטא העגל כשחזר מלאך המוות לשלוט בהם, מכל מקום הרי כל תרי"ג מצוות ניתנו בסיני, כאשר לא שלט בהם מלאך המוות, וכלשון המהרש"א "דא"כ התורה חסרה ניתנה, דהא כל תרי"ג מצוות מסיני נתנו".

שמעתי להקשות בשם **הגאון הנפלא רבי דוד זונאבנד שליט"א** דאם מוכרח שכל תרי"ג מצוות נתנו בסיני אם כן איך נכלכל את איסורי עמון ומואב שטעמם "על דבר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֲתֶכֶם בְּלִמָּה וּבְמִים בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ אֶת בְּלָעַם בֶּן עֲוֹר", אשר שני מאורעות הללו התרחשו בסוף ארבעים שנה, ואיך קיבלו אותם כבר בהר סיני. [והרי על זה לא שייך תירוק הגמרא כאן שניתנו על תנאי כמובן].

ונראה לי לומר שעיקר איסור "עמוני ומואבי" הוא שלא להנשא לאומות בעלי מידות מושחתות, ובסוף שנות המדבר כשהתבררה השחתתם של עמון ומואב נכתב איסור זה עליהם. והרי חז"ל דרשו את היתר עמונית ומואבית מכך שלא שייך בהם טעם השחתת המידות, הרי שזהו מהות האיסור, וזה היה שייך שפיר כבר במעמד הר סיני.

[אולי זה המקור לאזהרתו החריפה של הגרי"ש אלישיב "בשידוכים יש לבדוק קודם כל את המידות הטובות, בזה תלוי כל האושר בנישואין". וזה עפ"י האיסור החמור בעמוני ומואבי מחמת מידותיהם הרעות, וכן מצאנו באברהם

ללא סוכר או קלוריות, לפי חשבוננו הוא אמור להפחית בזה מאות ואלפי קלוריות ביום. והנה, כעבור תקופה הוא נוכח לראות שאין שום שינוי לטובה במשקלו, והיה הדבר לפלא בעיניו, איך יתכן שהפחתה של כמות קלוריות גדולה כל כך – איננה נותנת את אותותיה במשקלו.

כשהוא התייעץ עם מומחה, התברר הסוד: **מחקרים גילו שכאשר גוף האדם מרגיש מתיקות "ריקה",** דהיינו משקה ממותק ללא ערך קלורי, הוא מבקש לחוש את הקלוריות ש"אמורות" לבוא עם המתיקות, ומכיון שהקלוריות הללו אינן מגיעות הוא **"משלים את החסר" באכילת מאכלים מרובי קלוריות אחרים.**

כאשר סיפר לי ידידי את תוצאות המחקר, שמחתי מאד, **מעשה יש הבנה נוספת ל"ויענך וירעיבך ויאכילך את המן":** הרי המן היה טעים ומתוק אך בלי ערך קלורי, הם חיו באמצעות מוצא פי ה', אם כן כאשר הם אכלו את המן – הם מצד אחד התענגו על טעמיו הנפלאים אבל מצד שני הרגישו יותר את התאוה לבולמוס האכילה, "להשלים את הקלוריות החסרות" ... **זהו שהתלוננו בני ישראל "נפשנו קצה בלחם הקלוקל" – דמיכליה קליל, ויוצר תחושה של רצון גדול יותר לאכילה גסה.**

תפילה | היכן בתפילה אנו מודים על נשותינו

בגמרא שלנו אנו לומדים **שהיתה תביעה על אדם הראשון שלא הכיר בטובת הקב"ה בזה שהעמיד לו את אשתו להיות עזר כנגדו.** יש כאן התעוררות להודות לקב"ה בכל יום על הזכות להיות נשואים לנשותינו המסורות והצדקניות.

היכן אנו מודים על כך לקב"ה? אמר אאמו"ר הגאון שליט"א שאפשר לכוון על זה **"על טובותיך שבכל יום עמנו"** שהרי האשה נקראת "טוב", שבלעדיה "לא טוב" היות האדם לבדו, ומצא אשה – מצא "טוב", והשרוי בלא אשה שרוי בלא "טובה", ואם כן מתאים מאד לכוון בברכת מודים **"על טובותיך שבכל יום עמנו"** על האשה אשר היא הטובה שנמצאת בכל יום עמנו.

חיזוק | הודאה מיוחדת על נשות הדור האחרון

המשגיח הגה"צ **רבי דב יפה זצ"ל** היה מעורר אותנו, בוועדים בישיבת מיר, כמה עלינו להכיר טובה מיוחדת לקב"ה על הדור הנפלא של נשות ישראל בדורינו, דור של גיבורות חיל שנושאות על כתפיהן גם עול הבית וגם עול הפרנסה, והכל בשביל לגדל את בעליהן לתורה, ובכללות – לשקם את עולם התורה ולהציל את בעליהן מהקשיים העצומים שמחוץ לבית

כגדול, **ואני עד בזה שאבי זצ"ל לא שכח פרט קטן שקיבל וממי שקיבל והיה מזכיר זאת תמיד.** אבי זצ"ל עשה הרבה למען הזולת ולא קיבל כמעט תמורה לזה והדבר לא מנע ממנו להמשיך במעשים טובים'.

בצוואתו כתב רבי אריה "הייתי נזהר מאד מאד מבלי להיות כפוי טובה חלילה למי שהטיב עמי, כמי שאמרו חז"ל כל הכופר בטובתו של חברו כאילו כופר בטובתו של הקב"ה, ואמרו במדרש רבה שמות 'הפותח פתח לחברו את נפשו חייב ליתן עליו' וזאת עמדה לי".

ובצוואה אחרת כתב: "הזהר מאד מבלי להיות כפוי טובה כי **זה מדה מגונה עד מאד,** כל הכופר בטובתו של הקב"ה וכו', ובמדה זו הייתי נזהר מאד והרגשתי בלבי הכרה פנימית לכל המטיבים לי".

וורט | לחם הקלוקל – בלא ערך קלורי!

רש"י פירש ש"לחם הקלוקל" הוא מלשון קלקול, שטענו שהלחם ההוא מקולקל שאין צריכים להוציאו. אבל אונקלוס תרגם **"דמיכליה קליל"** אכילתו קלה, וצריך להבין מה רע בכך שאכילתו קלה.

ונראה שכוונת אונקלוס **שלמן לא היה ערך קלורי כלל,** שהרי הוא המוכיח "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם". הרי שלא התקיימו בצורה טבעית כי לא היה למן ערך תזונתי גשמי.

נמצא שאף שיכלו לטעום בו כל טעמים שבעולם, מכל מקום לא היתה להם תחושת מילוי כרסם. **מי שביקש ללעוס 'בורקס' לא היה יכול למצוא סיפוקו במן הרוחני,** שהרי לא היה בו אלא טעם אבל לא הייתה בו תחושת מילוי כרסו במאכלים, ריבוי הטעמים לא נועד לספק את מאווי בני ישראל אלא להראות את עושר טובו ומעלתו, שאפשר להרגיש בו כל טעם תענוג שבעולם (וכידוע מהמקובלים שהטעם הערב במאכל הוא החלק הרוחני שבו).

יתכן שזאת ההרגשה שהיתה חסרה להם, תחושת הכבדות של המילוי במאכלים מגושמים.

מעניין לדעת | מדוע משקאות דיאט אינם מרזים?

עוד אפשר לבאר בדרך קצת אחרת, אך תחילה אספר לכם על ידידי, שהוא יהודי כבד-משקל שהיה רגיל לשתות הרבה משקאות ממותקים. יום אחד גמר אומר להשיל ממשקלו, והחליט שיעבור לשתות משקאות דיאט, שהם ממותקים

המדרש.

הוא סיפר כמה פעמים בזעזוע שפעם אחת פנה אליו בחור בשאלה: הוא נפגש פגישת שידוך עם בחורה מצויינת, ובמהלך הפגישה הוא שאל אותה האם היא מסכימה שהוא ימשיך לשבת על התורה והיא תתעסק בפרנסת הבית, היא השיבה 'בהחלט, אבל אני רוצה שתדע להעריך את זה', לאור דבריה החל הבחור להסתפק בהתאמתה אליו, שהרי מתגובתה משמע שהיא איננה מוחלטת כל כך בדעתה על חשיבות הקמת בית של תורה וכו' וכו'.

המשגיח הזדעזע מאד משאלתו – **הרי היא צודקת לגמרי!**

היא איננה חייבת לפרנס אותך, זה מחובותיך שלך, ואך טבעי הוא שהיא תרצה שתעריך אותה על טובה גדולה זו! אבל הבחור היסס – בוודאי הנני מכיר את טובתה, אבל עצם זה שהיא מבקשת ממני שאדע להעריך זאת זה מראה לדעתו שהיא איננה מספיק מוחלטת בדעתה...

המשגיח סיפר זאת בשיחה כדוגמא כמה אנו מדורדרים במידה זו של הכרת הטוב לנשותינו הגדולות ולתפקיד הכפול שהן נושאות, עד שאנו מצפים שהן תעשינה זאת בלי לבקש שיכירו את טובתן!...